

Zitting 1976–1977

13 622

Wijziging van de Wet van 2 mei 1921, Stb. 702, tot wettelijke bescherming van het diploma voor ziekenverpleging

Nr. 5

De vroegere stukken zijn
gedrukt in de zitting 1975–1976

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 14 december 1976

Algemeen

Het verheugt de ondergetekende dat de commissie waardering heeft voor zijn poging een diplomaregeling uit te werken voor degenen die een opleiding voor de verpleging gevolgd hebben en door de wijze van opleiding geen aanspraak kunnen maken op wettelijke bescherming van hun diploma.

Tuchtrecht

Naar aanleiding van de opmerkingen van de K.V.P.-, de A.R.P.- en de C.H.U.-fracties omtrent de opgetreden stagnatie in de totstandkoming van een tuchtrecht voor verpleegkundigen, wil de ondergetekende voorop stellen dat ook hij deze stagnatie betreurt. Gezien de complexiteit van de materie is deze echter niet te vermijden.

Het gaat hier om een principiële zaak, waarover verschillend wordt gedacht. Verder is het niet zo dat zonder meer kan worden aangesloten aan het huidige medische tuchtrecht, omdat een tuchtrecht voor verpleegkundigen op zijn eigen mérites moet worden beoordeeld. Bovendien gaat het hier om een vorm van rechtspraak zodat bij het tot stand brengen van de onderhavige regeling ook het Ministerie van Justitie zal moeten worden betrokken. Op de vraag van de zijde van de V.V.D. wanneer het wetsvoorstel tot regeling van het tuchtrecht en de registratie tegemoet kan worden gezien, moet de ondergetekende dan ook tot zijn spijt antwoorden, gezien het hiervoren gestelde, dat dit nog enige tijd op zich zal laten wachten.

Uiteraard zal de ondergetekende zoveel mogelijk de voorbereiding bespoedigen. In dit verband alsook ter beantwoording van de vraag van de P.P.R.-fractie kan worden medegedeeld dat het niet in het voornemen ligt een voorontwerp voor een wetsvoorstel als bedoeld aan de betrokken instanties afzonderlijk voor te leggen. Er zal mede worden volstaan de Centrale Raad voor de Volksgezondheid te horen. In deze Raad, welke ingevolge de Gezondheidswet moet worden gehoord, zijn alle organisaties op het terrein van de gezondheidszorg vertegenwoordigd. In antwoord op de opmerkingen van de P.v.d.A.-fractie wijst de ondergetekende erop, dat het hier niet gaat om het medisch tuchtrecht en het al dan niet gebrekkig functioneren daarvan, doch om een tuchtrecht dat, zoals gezegd, op zijn eigen mérites moet worden beoordeeld.

Ook de ondergetekende gaat er van uit dat het tuchtrecht zodanig moet zijn opgezet dat het maximale waarborgen schept voor een onpartijdige rechtsgang bij werkelijke of vermeende fouten, begaan bij de verpleging. Hiernaar zal dan ook bij het regelen van het onderhavige tuchtrecht worden gestreefd.

Voor wat betreft de registratie van verpleegkundigen ligt het in de bedoeling de registratie welke thans via de opleidingsinstituten bij het Staatstoezicht op de Volksgezondheid plaatsvindt ten aanzien van degenen die een diploma A en/of B ziekenverpleging hebben behaald – al dan niet voorzien van een officieel erkende aantekening – ook uit te strekken tot degenen die een diploma middelbare beroepsopleiding verpleegkundigen, een diploma hogere beroepsopleiding verpleegkundigen danwel een diploma verpleegkundige in de zwakzinnigenzorg hebben behaald.

In de nieuwe wet die de onderhavige wet van 1921 zal vervangen zal – anders dan thans – de registratie wettelijk verplicht worden. In dat kader zullen de gevallen worden geregeld, waarin de titel verpleegkundige kan worden ontnomen danwel na ontneming opnieuw kan worden verleend.

Het is wellicht mogelijk dan ook het geval te regelen dat een gediplomeerde de uitoefening van het beroep lange tijd heeft onderbroken en deze weer wenst te hervatten. Langs die weg zou bij voorbeeld aan de betrokken verpleegkundigen de verplichting kunnen worden opgelegd een bijscholing te volgen, zodat een deskundige beroepsuitoefening is gewaarborgd. Of deze aangelegenheid in een uitvoeringsbesluit op grond van die wet ware te regelen moet nog worden gezien. Voor het verzorgen van de bijscholing zullen uiteraard deskundige krachten moeten worden ingeschakeld met de daaruit voor de overheid en voor de inrichtingen voortvloeiende kosten.

Terminologie

Met betrekking tot de opmerking van de commissie inzake de citeertitel merkt de ondergetekende het volgende op.

Onderdeel J van het wetsontwerp verschaft – door middel van een nieuw artikel 11a – aan de Wet van 1921 een citeertitel. Deze titel is uiteraard niet de citeertitel van het onderhavige wetsontwerp, aangezien dit er uitsluitend toe strekt de wet van 1921 te wijzigen, en dus bij zijn inwerkingtreding terstond is uitgewerkt. Het nieuwe artikel 11a heeft tot effect dat, wanneer de gewijzigde wet van 1921 wordt afgedrukt, volgens de normale gang van zaken de in dat artikel neergelegde citeertitel in het intitulé tussen haakjes wordt opgenomen.

Naar aanleiding van de opmerking van de fractie van de P.v.d.A. dat het niet juist zou zijn mee te doen aan een modeverschijnsel meer indrukwekkende namen voor beroepen in te voeren, merkt de ondergetekende op dat er uit de kringen van het verpleegkundig personeel reeds jarenlang op is aangedrongen de namen «verpleegster» en «verpleger» te vervangen door «verpleegkundige». In overeenstemming met deze wens is de term «verpleegkundige» reeds in verschillende uitvoeringsbesluiten gebezigd. Legalisering hiervan is thans noodzakelijk.

Naar aanleiding van de mening van leden van de P.v.d.A. dat aan de strafbaarstelling van het onrechtmatig gebruik van de titel verpleegkundige, gezien het geldende spraakgebruik, dient te worden toegevoegd «verpleegster en verpleger», antwoordt de ondergetekende dat hij daartoe geen noodzaak ziet. Het gebruik van de titel «verpleegkundige» is reeds thans tot op grote hoogte ingeburgerd en zal spoedig gemeengoed zijn, mede gezien het feit dat de beroepsorganisaties, de gediplomeerden en de leerlingen alleen nog deze titel gebruiken. Naar dezelfde mate waarin het gebruik van deze titel algemeen wordt, zal duidelijk worden dat de titel verpleger of verpleegster op een andere categorie betrekking heeft.

Voor wat betreft het commentaar dat de heer C. Kruyskamp, redacteur van het woordenboek der Nederlandse taal, gegeven heeft op de term «verpleegkundige», signaleert de ondergetekende de maatschappelijke tenden-

tie dat welhaast elk beroep of vak ingewikkelder wordt ten gevolge van de wetenschappelijke en technische ontwikkelingen, welke zich op zeer veel terreinen voordoen. Het lijkt hem daarom een te eerbiedigen wens als een speciale categorie die een dergelijk vak of beroep uitoefent, de deskundigheid in dat speciale onderdeel gaarne benadrukt ziet. Deze tendentie heeft zich onder meer op het terrein van de verpleging voorgedaan. Ten gevolge van de bijzonder snelle ontwikkelingen in de gezondheidszorg was het noodzakelijk dat verplegenden met deze nieuwe ontwikkelingen rekening gingen houden en daardoor kundiger werden. Gezien voorts de hogere eisen welke aan de vooropleiding van de aanstaande «verpleegkundigen» worden gesteld, is het niet onaanvaardbaar dat thans deze term wordt gebezigd. Ook de term «vroedvrouw» wordt thans in een onlangs ingediend wetsvoorstel vervangen door «verloskundige».

Naar aanleiding van de opmerkingen van de fractie van de P.v.d.A. alsmede van de fracties van de K.V.P., A.R.P. en C.H.U. betreffende mede-ondertekening van de onderhavige wetswijziging door de Minister van Onderwijs en Wetenschappen merkt de ondergetekende het volgende op. Het wetsontwerp beoogt ook aan diegene die met goed gevolg de Z-opleiding, de m.b.o.-v of de h.b.o.-v hebben doorlopen, het recht toe te kennen de titel verpleegkundige te voeren. Aangezien deze aangelegenheid in wezen de beroepsuitoefening betreft en slechts zijdelings het ambtsterrein van de genoemde bewindsman raakt, lijkt enkelvoudige ondertekening juist: mede-ondertekening pleegt beperkt te blijven tot het strikt nodige. Uiteraard stemt de genoemde minister geheel in met het wetsvoorstel.

Met betrekking tot de zienswijze van de P.v.d.A.-fractie dat de inservice-opleidingen van verpleegkundigen geleidelijk en uiteindelijk geheel moeten vervangen worden door de beroepsopleidingen welke nu nog als experimenteel worden aangeduid, wijst de ondergetekende erop dat de uitbreiding van de m.b.o.-v en de h.b.o.-v slechts zeer geleidelijk kan plaatsvinden omdat:

- een tekort aan docenten bestaat
- deze opleidingen onderwijskundige problemen met zich brengen, waarvoor een oplossing moet worden gevonden
- uit het oogpunt van de noodzakelijke continuïteit van de gezondheidszorg abrupte wijzigingen in de vorm van de opleidingen niet wenselijk zijn
- de opleidingen ten laste komen van de Rijksbegroting, welke in de huidige situatie slechts zeer beperkte uitbreiding toestaat. Daarbij komt dat de inservice-opleidingen thans nog onmisbaar zijn voor degenen die op oudere leeftijd alsnog een opleiding tot verpleegkundige wensen te volgen, alsmede voor degenen die door tekort aan arbeidsplaatsen in eigen beroep, een opleiding in de sector van de verpleging kiezen.

Voor het onderscheid in diploma's waarop door de leden van de fracties van K.V.P., A.R.P. en C.H.U. wordt gedoeld, acht de ondergetekende geen aanleiding. Alle diploma's geven immers recht op de titel verpleegkundige.

Ziekenverzorgenden

Wat de vraag van de V.V.D.-zijde betreft inzake de bescherming van het diploma voor ziekenverzorgenden van de abiturienten van de m.b.o.-v te Leeuwarden, deelt de ondergetekende mede dat de tien leerlingen die aanvankelijk werden opgeleid tot ziekenverzorgende, een zodanige aanvullende opleiding verkrijgen aan de m.b.o.-v te Leeuwarden, dat hun het in artikel 1 van de onderhavige wet genoemde m.b.o.-v diploma kan worden uitgereikt.

Buitenlandse diploma's

Wat de opmerking van de leden van de fracties van de V.V.D., K.V.P., A.R.P. en C.H.U. betreft, deelt de ondergetekende mede dat de wens van de beroepsorganisaties om voorschriften te geven inzake het erkennen beleid ten aanzien van buitenlandse diploma's krachtens artikel 5 van de gewij-

zigde wet, hem bekend is en dat hieromtrent met de beroepsorganisaties nader overleg zal plaatsvinden. Hij is bereid ten behoeve van een voldoende inbreng uit de praktijk een blijvende vorm van overleg in het leven te roepen. Wat de vraag van de commissie betreft hoe in Europees verband de stand van zaken is met betrekking tot de wederzijdse erkenning van de diploma's en de harmonisatie van de opleidingen op het gebied van de verpleegkunde, kan de ondergetekende mededelen dat de Groep Economische Vraagstukken (Vestiging en Diensten Verpleegkundigen) zijn werkzaamheden op 27 april 1976 heeft beëindigd. Het deel van de ontwerprichtlijn over de verwezenlijking van het recht van vestiging en het vrij verrichten van diensten voor de anders dan in loondienst verrichte werkzaamheden van de algemeen ziekenverpleger, voorgelegd op 14 oktober 1969 (P.B. nr. C. 156 van 8 december 1969) en ingetrokken in november 1974 naar aanleiding van het arrest van het Hof van Justitie in Luxemburg in de zaak 2-74 (Reyners contra Belgische Staat), heeft betrekking op de bepaling dat de lid-staten uit hun wetgeving het voorschrift moeten schrappen dat de algemeen ziekenverpleger in het bezit moet zijn van de nationaliteit van de ontvangende lid-staat. Er bestond geen reden bedoelde bepaling te handhaven, omdat het Verdrag van Rome zelf naar de uitleg van het Hof zulke wetsbepalingen al buiten werking stelt ten aanzien van onderdanen van lid-staten van de EG. De volgende richtlijnen en besluiten worden thans voorgelegd aan de Raad van de EG:

- Richtlijn inzake onderlinge erkenning van de diploma's, certificaten en andere titels van een verantwoordelijk algemeen ziekenverpleger, tevens houdende maatregelen tot vergemakkelijking van de daadwerkelijke uitoefening van het recht van vestiging en vrij verrichten van diensten
- Richtlijn inzake de coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de werkzaamheden van verantwoordelijk algemeen ziekenverpleger
- Besluit houdende de instelling van een Raadgevend Comité voor de opleiding op het gebied van de ziekenverpleging
- Besluit houdende wijziging van het besluit 75/365/EEG van de Raad van 16 juni 1975 tot instelling van een Comité van Hooggeplaatste ambtenaren van Volksgezondheid.

Deze laatste wijziging houdt in dat het mandaat van dit Comité wordt uitgebreid tot de behandeling van de moeilijkheden welke zich kunnen voordoen bij de tenuitvoerlegging van de richtlijnen betreffende het recht van vestiging en het vrij verrichten van diensten, en de coördinatie van de wettelijke - en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de werkzaamheden van de verantwoordelijk algemeen ziekenverpleger en van andere categorieën verpleegkundig personeel. Verwacht wordt dat bovengenoemde richtlijnen en besluiten in de loop van dit jaar zullen worden aangenomen.

Vanaf 1961 behaalde Z-diploma's

De mogelijkheid ook vroeger behaalde Z-diploma's voortaan de in de wet geregelde titelbescherming te geven, is gegeven in het voorgestelde artikel 5 door de woorden «al dan niet in het buitenland verkregen».

Een apart artikel met het oog op de erkenning van Nederlandse diploma's die niet op de in de wet voorgeschreven wijze zijn verkregen, is aldus overbodig.

De ondergetekende is inderdaad voornemens om na de inwerkingtreding van de herziene wet een besluit uit te vaardigen, waarin een diploma verpleegkundige in de zwakzinnigenzorg, behaald na 1961, als diploma in de zin van de onderhavige wet wordt aangewezen. Het ligt in de bedoeling als voorwaarde te stellen dat het desbetreffende diploma is afgegeven door de Opleidingscommissie-Z, in het leven geroepen door de Vereniging van Directeuren van Zwakzinnigeninrichtingen. Het voorstel van de Ministeriële Interdisciplinaire Werkgroep Z-opleiding, neergelegd in het Interim-rapport van juli 1974, om als voorwaarde te stellen dat de betrokken categorie eerst een bijscholing moet hebben gevolgd, zal niet worden overgenomen.

Artikelen

A

Artikel 1, tweede lid. Met betrekking tot de opmerking van de leden, behorende tot de fracties van de K.V.P., A.R.P. en C.H.U., of het niet noodzakelijk zou zijn om een begripsbepaling te geven van hetgeen onder de toevoeging A, B etc. wordt verstaan, zoals ook in de huidige wet geschiedt, antwoordt de ondergetekende dat dit niet het geval is. Aan de bedoelde toevoeging is in de wet immers geen enkel rechtsgevolg meer verbonden. Voorts kan door de verstrengeling van de verschillende opleidingen op het terrein van de verpleging een onderscheid als thans in het bestaande artikel 1 is gemaakt, ook in de praktijk niet meer worden gehanteerd.

B

Artikel 2. De ondergetekende neemt gaarne het voorstel over om in het eerste lid van dit artikel te spreken van «het desbetreffende diploma». Dit is inmiddels in de nota van wijzigingen opgenomen.

C

Artikel 3, 2e lid. Inderdaad is het de bedoeling dat reeds het bezit van één diploma tot vrijstelling kan leiden; de gegeven tekst omvat deze mogelijkheid. Uiteraard zullen de opleidingsbeschikkingen die op grond van het huidige eerste en tweede lid van artikel 3 van kracht zijn, voor zover nodig worden aangepast. Ter toelichting op deze bepaling moge nog worden opgemerkt dat volgens het thans in voorbereiding zijnde besluit «Centrale Scholen» de scholen de uiteindelijke verantwoordelijkheid dragen voor de theoretische en praktische opleiding. De memorie van toelichting tot het onderhavige artikel was op dit punt dan ook niet volledig.

Artikel 6. De ondergetekende merkt naar aanleiding van de opmerking van de leden van de V.V.D.-fractie op dat de verplichting tot het dragen van een onderscheidingsteken door verpleegkundigen en leerling-verpleegkundigen mede diende ter bescherming van de patiënt. Gaandeweg wordt echter in veel ziekenhuizen door de verpleegkundigen en leerling-verpleegkundigen noch beroepskleding noch het onderscheidingsteken meer gedragen. De instellingen waarborgen zelf dat de patiënt de aan zijn ziekte aangepaste hulp ontvangt van de daartoe gekwalificeerde beroepsbeoefenaren overeenkomstig de door hen genoten of nog gevolgde opleiding.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid en Milieuhygiëne,
J. P. M. Hendriks